СВОБОДА

Політична, просвітна і господарська часопись. Виходить що тиждня в суботу.

Редаґує: Д-р СТЕПАН БАРАН.

ПЕРЕДПЛАТА: В Австрії й Угорщині: річно 6 кор., піврічно 3 кор., чвертьрічно 1.50 кор. Поодиноке число коштує у Львові 16 сот., на провінції 12 сот.
За границею „Свобода" коштує на цілий рік: В Німеччині 6 марок; в Росії 3 рублі; в Америці 2 доляри.
Адреса Редакції і Адміністрації: „СВОБОДА", Львів, Ринок ч. 10., II. поверх.

Ч. 32. ЛЬВІВ, субота, дня 5. серпня 1916. Рік XX.

Важна справа.

Скільки то разів не кидав український селянин свою хату і землю, куди-то не втікали перед своєю недолею у ріднім краю українські люди. Засівали вони було розлогі степи канадийські, корчували праліси бразилійські, заселювали Сибір холодну. Всюди несли зі собою свою любов до землї, свою залізну мужицьку силу і свою животворну працю. Під їх руками зацвитали на недавних пустарах зелені поля, родило ся нове житє. Всюди клали вони собі закладини під нову хату. Перед ними була ціль: сотворити для себе нове, ліпше житє, коли не судило ся в родимій країні зазнати гаразду.

Мандрують вони і тепер серед воєнної трівоги. Сотками і тисячами кидали наші люди свої села тому два роки, втікаючи перед російською армією. Лишали весь свій маєток, доробок цілого свого трудного житя і йшли в невідому собі далеку дорогу. На плечах у мами одна дитина, при груди друга, за руку імила ся трета, що вже недавно навчила ся ходити, а старші діти побрали ся за руки і йдуть передом. По заду ступає господар; несе цілу свою працю, яку вспів забрати і жене свою худобу. Так ішли тому два роки ті селянські, господарські родини серед лїтної куряви, плачу дітвори, реву худоби, свисту куль і стону гармат. Куди і по що? — самі не знали.

Прийшло сьогорічне літо, погідне і сонїшне та принесло нашим селянам богатий урожай. Тільки ще зібрати би треба збіже, виплекане мужицьким трудом серед воєнних злиднів. Та на наші покутські землї знова стали наступати російські війска, знова прийшла на Чернівці, Коломию, Снятин і гуцульські гори воєнна буря з цілою її грозою. Знова один у другого питає: остати ся на місци, чи тїкати, — та шукає один у другого поради.

Уважаємо отсе своїм обовязком до всїх тих людий, що находять ся близько боєвої лінії відозвати ся із словом розваги, осторогии і поради. Багато вже з наших селян зазнало долї воєнних виселенців. Знають вони, як то гірко було мандрувати цілими десятками миль з малою дітворою. По дорозї не було бувало ніде захистити ся перед зимном, дощем, ніде голови склонити, треба було іти голодному, обдертому, без кусника хлїба без ґрейцара при души, і просити милостинї у людий. Який ще мали маєток із собою то і той мусїли випродати наші виселенцї. Все находили ся серед утечі приязні „добрі люди", що за безцїн купували у них худобу, конї, решту забраного зі собою зерна, муки і другого хлопського добра. Тоді жнива були для тих приятелів; досить сказати, що за добру корову платив такий приятель утїкаючому селянинови 20—24 корон. По дорозї мерли діти, жінки, старці: хто з холоду, хто з голоду а инший з недуги, утоми і довгого скитальства. Вони, діти і жінки господарів і самі господарі, що мали свій достаток, яким ще других живили, мерли з голоду. А думками той недавний господар все ще на своїм господарстві: там певно жито вже достигає і нема кому його зжати, і бульбу треба би обгорнути і сїно звести. Та вже далеко за ним його хата а він все при ній, її господар. Вертав би ся хоч зараз, та вже не можна, не пускають туди і через неприятельський кордон не перейде. І от десь на Мазурах заладують ту всю бідноту у тягаровий поїзд і повезуть у бараки. Тут розмістять усїх і скажуть в них сидїти, далеко від своєї землї, на ласкавім хлїбі. Коли давно колинебудь кидав наш селянин свій край, то мав перед собою нову ціль, шукав нової самостійної працї а разом з нею красшого гаразду. А тепер вони, ті наші добровільні виселенцї живуть з дня на день, побивають ся як риба об лїд з туги за своїми хатами, нивами, за давною працею і так їм минає день за днем на далекій чужинї.

Що-ж діє ся за той час в дома?

Там останки майна, яке лишили виселенцї звичайно пропадають.

Так було в Галичинї і на Волинї, відки великими масами виселили ся добровільно українські селяни.

Отже більше холодної крови і розваги в першій хвилї воєнної трівоги. Нехай наші люди легкодушно не кидають під вражінєм першого переляку своєї хати ні своєї землї. Тим зроблять найліпшу прислугу не тільки собі але народови і державі. Нинї більше як коли, потребує нарід тямущих і добрих робітників, які би пильнували варштату своєї працї і свого майна. Того самого бажає і держава котра навіть не буде кликати до війска тих, що конечно потрібні в суспільнім житю: як лїкарів, управителів (війтів) громад, домів для бідних, властителів більших посїлостий, купців і инших, без яких щоденне

У. С. С. Андрій Бабюк.

Дещо з житя на стрілецькій Січи.

Стрілецька Січ, як неодному вже відомо, містила ся до недавна в однім подільськім селї і в нім жило наше молоде військо. Село се, наче оповите страшною тайною, лежить у заглубині подільських горбків. Майже ніколи не виходять з нього поза границї його події, котрі мали місце на Січи. Коли і кілько прийшло стрільців з поля, кілько і коли відійшло їх, тяжко довідати ся людинї, котра живе позасїчовим житєм. Звичайно Запороже...

Стрілецьке житє звичайне, пливе дальше тим самим руслом, котрим почало плисти вже тому два роки взад. Стрільцї зжили ся з ним, не відчувають вже чару того давнього — більш вольного житя. Тільки часом у відповідних хвилях згадують його. От надійшли були свята Великодня. Їх святкували й стрільцї, та про сї святкованя, котрі обходить ся звичайно з великою втїхою, не багато можна сказати... Сьогорічний Великдень, се були днї туги, смутку й душевного терпіня... Кождий мимоволї линув думками у рідні сторони, згадував колишні — веселі свята у рідній хатцї. Та вічно веселе товариство не давало сумувати. У співах, танцях та забавах знаходили вони розраду, тїшили ся Воскресенєм як колись дома. На той час кождий мимохіть забував на те, що його чекає, що за кілька днів відпочинку піде доповнити сотнї товаришів на подільських степах, що у горячих днях напє ся серед гуркоту смертоносних гармат мутньої води зі степової річки Стрипи.

До богатьох стрільців поприїздили були батьки, а одна мати, змучена трудною подорожю до сина, породила на Січи дитину. Колись той новонароженець буде гордити ся, що йому судило ся побачити світ на стрілецькім Запорожу

Зараз по Великоднї похоронили стрільцї враз з населенем місцевого пароха о. Боднара. Ся людина, ціле своє житє трудила ся безупинно для народньої справи. За російського наїзду може найбільше натерпів ся сей старець від ворогів. Стрільцями тїшив ся як власними дітьми, звав їх „українськими соколятами". І зі сумною похоронною піснею відпровадили ті „соколята" тіло правдивого громадянина на вічний спочинок, зложили на його свіжій могилї вінець вдячности і співчутя...

В кільканайцять днів пізнїйше відбуло ся весїллє одного стрілця. Мабудь ніколи ніхто не буде мати змоги бачити такого весїлля. Чару і краси тої картини годї описати точно.

Весна, нове житє. Зацвіли розлогі віти черемхи, зазеленїли кучерявими листочками похилї верби... Поля покрили ся зеленим ковром, пишають ся сїножати ріжнобарвними квітками... Дорогою від старої церковцї посуваєть ся поважною ходою довгий похід... Передом січова музика грає стрілецький похід, за нею молодий стрілець веде за ручку свою будучу супругу, — молоду дївчину в народньому строю, за ними весїльна дружина, а по заду стрілецьке брацтво як сїре, одноманїтне — хвилююче море. Чи-м може бути краще весїллє?

Надійшла весна — пробудженє природи. І молоді стрільцї також ждуть весни, ждуть пробудженя нового — вольного житя. Та чи довго ще ждати, ніхто не може покищо відповісти... То покаже найблища будучність. А весна нового житя, весна волї чей вже зближаєть ся і її радісним — грімким окликом повитає молоде січове Війско з розкутими — вольними руками...

житє людий не може обійти ся. Держава сама на случай евакуації (виселеня) хоче у виселеній місцевости забезпечити остаючим там мешканцям заспокоєнє всіх їх житєвих потреб, розвиток господарського житя і добробуту. Для удержаня і розвитку того житя, треба щоби остали ся на місци люди від яких праці в першій мірі зависять у нас правильні господарські відносини, се є селяни. Та ще з одної причини держава є противна всякій нерозумній і непотрібній утечі: громади утікаючих виселенців лише перешкаджають правильним рухам війск, спричинюють собою богато труду і клопоту властям, які мусять займати ся ними, журити ся їх щоденними потребами, висилати їх зелізницями на місце призначеня і ще опісля довший час живити їх на свій кошт. А місцевість евакуована з військових причин нині, може завтра знова бути в посіданю наших війск.

Щоби з сільським народом остали і його найблизші дорадники, зарядила львівська консисторія в порозуміню з правительством, щоби на місци остали священники, як добрі пастирі, що в лихій годині не покинуть свого стада. Будуть отже селяни в селї мати все інтеліґентну людину, яка їх порадить в потребі і заступить ся за них в біді. Ніяких сплетень, трівожних вістий нехай не слухають. Супроти дійсної небезпеки нехай поводять ся гідно і сміливо, як лицює тим, що боронять своєї землї. А до того-ж наші люди зазнали серед нинїшного воєнного лихолітя всїх найгірших нещасть, які воно приносить. Нема другого народу на світі, який переніс би і видержав стільки страждання підчас теперішної війни, що наш український нарід. То-ж чи може ще йому бути щось лячне?

Кличемо до усїх українських мешканців наших сіл і міст: не кидайте легкодушно своїх родимих осель а останьте на них так довго, як довго Ви можете їх удержати в своїх руках. Бо Ви, що остаєте на нашій землї бороните її так само добре своєю сміливою грудию, своїм плугом, щоденною працею на своїх загородах і нивах та своїм житєм, як боронять її жовніри з оружем в руцї. Стійте на рідній землї відважно і незрушимо! Ви її послїдна і найсильнїйша сторожа!

Два роки війни.

Дня 23. липня 1914 р. австро-угорський посол в Білгороді бар. Гісль вручив сербському президентови міністрів ноту (письмо) від Австро-Угорщини з домаганєм, щоби Сербія співділала з австро-угорським правительством у вишуканю виновників морду на б. п. архикнязю Францови Фердинандови і його подрузї. Сербія відповіла на се письмо відмовно і австро-угорський посол того самого дня (23. липня 1914 р.) опустив Білгород, а дня 28. липня тогож року виповіла Австро-Угорщина Сербії війну. Цїлою Европою потряс голос гармат австро-угорських під Білгородом. На німецькій і австро-угорській граници стояли вже незчислимі російські полки. І зараз розшалїла ся буря, якої на світі не бувало. Станули проти себе найбільші сили світа: з одного боку Німеччина Австро-Угорщина в союзї з Туреччиною а відтак з Болгарією а з другого: Франція, Анґлія, Росія, Бельґія, Сербія, Чорногора а опісля Італія. Їх спомагає Японія своїми офіцирами і мунїцією, що з Австро-Угорщиною і Німеччиною також у воєннім станї.

І хтоби тоді, коли зняв ся сей світовий гураган, сподївав ся, що війна тревати буде два роки? Ніхто не вірив, що людство знесе стільки нещастя, ніхто не припускав, що змобілїзовані народи, зможуть воювати із собою цїлими роками, ніхто не міг предвидїти, що держави найдуть в собі стільки сил і средств до боротьби.

Пірвала-ж ся буря у свій страшенний вир **український нарід**. Вибрала собі його розлогі землї на свій крівавий шанець. І вже другий рік ведуть ся великі битви за істнованє цїлих народів, за володінє над світом на українських землях. Зазнав же наш нарід усеї грози війни, перетерпів і терпить стільки нещастя, що тим терпінєм пекло перелякати би можна. Тай і знеміг ся. Але серед моря огию і крови заховав свою силу, задержав свою честь і повагу; стоїть, як той жовнір на своїм становищи. Жінки і діти орють землю, сіють на ній зерно. А воно сходить буйним колосом і родить ся буйно. Робить свою службу жовнір в поли перед ворогом де лютує смерть, а в дома працюють його жінка-діти і дають почин новому житю. В сїй повній посвяти службі і вірній праці завдаток на ліпшу будучність для нас всїх. Наш дужий, здоровий нарід передержить сю бурю; коли вона його не знищила досї, його не знищить нїщо. Він з тої хуртовини винесе тільки більше досвіду, гарту і **сили**.

Світова війна.

З початком минулого тижня найзамітнійшою подією

на російськім фронтї

була велика битва на Буковинї і в східних Карпатах. Росіяни хотїлиби за всяку цїну перейти Карпати і вдерти ся на Угорщину до Семигороду. Змагають до того Росіяни тому, бо числять, що тоді коли-би вони увійшли до Семигороду пішлаби проти Австро-Угорщини війною Румунія.

Найбільше завзяті бої вели ся над рікою Молдавою, між місцевостями Бреазою і Чіванеште, та на горі Капул. Цїла ся область має дуже гористу і дику околицю, в якій великі непрохідні лїси і пропасти. Дощі, які з початком минулого тижня прислонили були гори, улекшували Росіянам наступи. Приходило до завзятих боїв на баґнети, Росіяни били ся тут з нечуваною завзятістю та вони не вспіли передерти ся на Угорщину.

В лїсистих горах, що окружають долини рік Білого і Чорного Черемоша, на лїнії Яблониця-Жабє прийшло до гірської війни: по горах розійшли ся менші відділи австро-угорських і російських війск і одні з другими тут воюють. Коло Татарова австро-угорські війска опустили верх Магуру, за яку вели ся довгі бої і 26. липня відступили на головний хребет Карпат. Під Делятином положенє не змінило ся і Делятин в руках австро угорського війска.

Над Стрипою положенє не змінило ся. Між Стрипою і Коропцем і на північний захід від Бучача розбили ся російські наступи. Під селом Олешею були добули Росіяни рови австро-угорських війск та в нічнім приступі їх відкинено відси знова.

Так як з початком минулого тижня більше приковували увагу всїх події на Буковинї і в Карпатах, так з кінцем тогож самого тижня ще замітнїйші стали битви на північ від Бродів, над рікою Липою, в околици Берестечка. Тут спершу відперто Росіян, та опісля коли австро-угорській армії грозило окруженє, вона відступила через ріку Липу в напрямі австрійської границї. Після найновійших звідомлень австро-угорського штабу, находять ся союзні війска тепер на південнім краю міста Бродів. В околицї Бродів шалїє тепер завзята боротьба. Її опис знайдуть читачі на иншім місци. На тім відтинку фронту наступає армія російського ґенерала Сахарова.

Дальше на північ бє ся російська армія Каледіна, яка стоїть в области ріки Стоходу. Вона наступає постійно на південний захід від Луцька. Ще далї на північ є область третої російської армії ґенерала Лєша, яка складає ся з 6—10 дивізій піхоти і 3 дивізій кінноти. Ся армія заняла простір від Пинська до Кашівки. Тут не стало ся нїчого замітнійшого.

В послідних днях розгоріли ся великі бої коли Риґи, на самім кінци північного російського крила. Атак російський почав ся гураґановим огнем артилєрії, який тревав 6 один, а опісля пішла піхота до приступу („штурму“). Однак сей наступ Німцї відкинули. Росіяни розпочали на ново артилєрійський огонь і знов ішли приступами та все їх Німцї відперли. Після сих зусиль настав на сім відтинку фронту спокій. Командантом російської армії в сім місци є російський ґенерал Радко Дімітрєв, бувший болгарський ґенерал, що вступив до російської військової служби.

На французькім фронтї

веде ся завзята анґлійсько-французька офензива на відтинку який є довгий більше, як 46 кільометрів. Анґлійцї хотїли тут конче проломити німецький фронт і се їм не повело ся. Вони разом з Французами ішли по 11 разів до приступів і падали, як на покосї під огнем німецьких машинових крисів. Протягом трьох тижнів битви Англійцї вистріляли 10 мілїонів гарматних набоїв. В декотрих місцях тільки посунули ся Англійцї на 2 кільометри а в кількох догіднїйших місцях на 6 кільометрів вперед. Трохи дальше на полудне, в околици на полудне від ріки Сомми посунули ся Французи 11 кільометрів вперед. Все те однак не є ніякі поважні успіхи — а їх добутє не стоїть в ніякім відношеню до анґлїйсько-французьких втрат.

На італїйськім фронтї.

Італїйцї намагали ся всїми силами пробити австро-угорський фронт між ріками Брентою і Адижею. Вони тут виставили найліпші сили та не осягнули ніякого успіху. Італїйська офензива натрафила на зелїзний опір австро-угорських війск. Анґлійський військовий кореспондент, котрий відвідав італїйський фронт недавно, пише, що Італїйцї досї змобілїзували яких $2^1/_2$ мілїона люда. Про австрійсько-угорську оборону говорить той кореспондент з великим признанєм а з окрема про австрійську артилєрію.

На Кавказї російська армія добула деякі успіхи на полудне від Ерзеруму. Зате в полудневo-західній Персії втікають Росіяне під напором Турків на північ. Значнїйші успіхи мали Турки також у Тріполїсї, де вони побили Італїйців коло Місрати й забрали в полон 200 офіцерів і 6.000 жовнїрів.

На балканськім фронтї зостало ся положенє дальше незмінене. Швайцарські часописи доносять, що армія Саррая не в силї підприйняти офензиви наслїдком пошестий, які панують між військами й навіщають їх тяжко ізза недостачі лїкарської помічної служби. Недавно мала висїсти в Солунї більша сила анґлійських війск з Єгипту.

В Арабії

збунтував ся проти Туреччини емір Гусайн, високий урядник, який завідує одною з арабських провінцій. Турецькі війска вже побили часть приклонників Гусайна, а з прочими Арабами, які станули по сторонї Гусайна ще ведуть ся битви.

Низше подаємо звіт австро-угорського і німецького ґенерального штабу за час від 26. до 31. липня включно.

•

Звіти австро-угорського ґенерального штабу.

Війна з Росією.

(26|7). На північний захід від Рожища пробували Москалї робити звідні наскоки, а на північ від Лобачівки вели вони наступи; одні й другі не вдали ся, 100 жовнїрів і 2 машинові кріси остались в наших руках.

На південь від Лешнева взяли ми перед переважаючим ворожим напором наші війска поза відтинок Бовдурки.

Дуже завзяті, сильним артилєрійським огнем підготовлені російські наступи по обох сторонах зелїзниці коло Радивилова принесли ворогови після змінчивих і для нього крайно втратних боїв тільки незначні користи.

На иших фронтах нїчого замітного.

(27|7) На захід від Берестечка відперто нічний російський наступ. Кількакратні нагальні наступи, які неприятель підприняв вчера по полудни між Радивиловом і Стиром, вломано, при чім неприятель потерпів тяжкі втрати.

По обох сторонах шляху до Лешнева Росіяни дальше продовжали свої зусиля. Також в ночи по завзятій боротьбі їх відперто, при чім 1000 бранців попало ся в наші руки.

На північ від провалу Прислуп наші війска розпочали похід вперед, перейшли через Чорний Черемош, а їх части дійшли до вер-

хів по тій стороні ріки і відти відперли протинаступи.

(28|7) Над горішним берегом Чорного Черемоша кілька російських наступів остало без успіху.

В области на північ від Бродів неприятель вчера через цілий день проводив дальше свої наступи. До пізного полудня, постійно відпираний нашими війсками, які хоробро били ся, не вспів посунути ся ані на крок вперед. Що йно новому приступови російських мас, підприйнятому вечером, повело ся вдертись до наших становищ на схід від шляху, який веде з Лешнева до Бродів. Наші війська ведуть дальше боротьбу на полудневім краю міста Бродів.

Коло Пустомит на Волині австро-угорські відділи виперли неприятеля з висуненого наперед шанця.

На північний схід від Свинюхів відпо віли ми протинаступом на занятє Росіянами одного відокремленого місця.

В половині липня неприятель після чотиротижневої перерви почав на ново свою офензиву на Волині. Її загальний вислід до нинішного дня заключає ся в тім, що по нашій стороні кусень фронту ширини 80 км. а не глибше як 15 км. відсунено в зад. Сей скупий добуток терену неприятель окупив неперерваним рядом тяжких втрат і величезними жертвами.

(29|7). Неприятель вчера поновив свої наступи на великих відтинках фронту.

На південь від Дністра російський напір здержано перед нашою другою лінією, що йде на схід від Товмача.

На північний схід і на південний схід від Монастириск неприятель днем і ночию безупинно провадив свої наступаючі кольони проти становищ австро-угорських і німецьких військ. Всюди його відперто. Поле перед становищами вкрите є убитими і тяжко раненими Росіянами.

Так само остали без успіху всякі зусиля неприятеля проломати ся під Звинячом.

На захід від Луцька союзні війска добули назад значну часть терену, з якого вчера уступили.

Між Турією і зелізницею з Рівного до Ковля після відпертя кількох наступів, оборонці, що находили ся ще перед Стоходом, відступили за сю ріку.

Підприйнятий нині рано масовий наступ Росіян на північний захід від Сокола остав ся без успіху, при чім неприятель потерпів тяжкі втрати.

(30|7). Битви в східній Галичині і на Волині ведуть ся дальше в незменшеною нагальностю. У східній Галичині вели ся завзяті бої коло Молодилова на північний захід від Коломиї і на захід і на північний захід від Бучача. Неприятель провадив дальше свої наступи днем і ночию. Всї його зусиля розбили ся серед найтяжших втрат, так само не принесли йому ніякого успіху наступи виконані між Берестечком і Стобихвою над Стоходом мимо найбільшого зужитя людського матеріялу. По більшій части задержав вже неприятельські кольони, що ішли приступом, огонь артилєрії і піхоти оборонців. Де, як на захід від Луцка в армії генерала-полковника Терстіянського, повело ся противникови вдерти ся до наших ровів, там його протинаступом відперто. Коло Кашівки над Стоходом переложено оборону, коли відперто кілька російських наступів, до опертя далеко наперед висуненого лука Стира.

(31|7) На горах на схід від Кірлібаби передостанної ночі війска армії Пфлянцера-Бальтіна відперли нічний наступ Росіян.

В південно-східній Галичині день минув розмірно супокійно.

В західній і північно-західній стороні Бучача ворог далї веде свої наступи з як найбільшою завзятістю. Також учора були там завзяті й вперті бої. Союзні війська удержали всі свої становища.

На захід під самими Бродами кілька нічних наступів ворога не вдало ся.

Також на Волині ворог вчора знов безуспішно посвятив безчисленні тисячі войовників. Де тільки йшов приступом, під Звинячем, на захід і північний захід від Лучка і обох сторонах зелізниці Сарни-Ковель, скрізь його наступаючі колюмни зломано.

На південь від Стобихви, де хвилево був усадовив ся, на лівім березі Стохода, знов його виперто. Союзні війска на Волині піймали вчора кількох російських офіцирів і два тисячі жовнїрів і здобули 3 машинові кріси.

Війна з Італією.

(26|7) По тяжких втратах в останніх боях на південь від Валь Сугана залишили Італійці всяких дальших наступів. Одначе наші становища таки оставали довго під ворожим огнем. Дня 24 с. м. втратив ворог на сім фронті 1200 до 1300 самих тільки мерціп і ранених, які він саме розпочав хоронити.

На решті фронту положенє незмінене. Прийшло до завзятих артилєрійських боїв.

(27|7) В области битв на південь від Валь Сугано вчера був спокій, за те коло Паневеджіо знова вели ся завзяті бої. Від год. 7 рано становища наших війск на горах на південний захід від сеї місцевости були дуже в нагальнім огни також тяжких гармат. В полудне пішли Італійці сильним наступом на той відтинок. До 2 години по полудни його відперто зовсім, при чім неприятель потерпів важкі втрати. Опісля розпочав ся на ново сильний артилєрійський огонь. О 6. годині по полудни неприятель новими війсками знова пішов до приступу. В завзятім бою з близька його знова відперто. Новий наступ о 11. год. вечером остав ся також без успіху. Наші хоробрі війска задержали всі становища. На сусідних верхах через цілий день тревала артилєрійська боротьба.

На фронті в Каринтії і над Сочею місцями боєва діяльність була сильнійша.

(28|7) На цілім фронті не було значнійших ділань воєнних. У кітловині Лягі виправа патрулї доставила нам одного офіцира, 27 вояків полонених. В околиці Паневеджіо тривав далї ворожий огонь гарматній. Посуванє слабших італійськвх відділів спинив уже наш огонь.

(29|7). Положенє не змінило ся. На південний захід Паневеджі відперто нічний наступ.

(30|7). На верхах на південний захід від Панневеджіо відперто наступ італійських баталїонів. Впрочім в поодиноких відтинках фронту оживлені артилєрійські бої.

(31|7). В Дольомітах вчора в области Тофано кріваво відперто наступ кількох баталїонів альпінів. Піймано 135 жовнїрів і 9 офіцирів, добуто 2 маш. кріси.

На фронті над Сочею ворожа артилєрія держала під сильним огнем примістки Тольмайну і Гориції та наші становища на Сан Мікелє.

Звіти німецького ґенерального штабу.

На сході.

(26|7) Гінденбург: На захід від Риги вдерли ся звідні відділи до ворожих передних становищ і знищили їх. Ворожі патрулї виявляли збільшену діяльність. Наші летуни здержали бомбами ворожі військові транспорти на шляху Двинск-Полоцк і на схід від Минска.

Кн. Леопольд Баварський: В ночи і вечером три російські дивізії наступали на наш фронт на захід від Городища. Їх відперто серед найтяжших втрат ворога. В однім місци побито ворога протинаступом. Він лишив у наших руках 1 офіцира, 80 жовнїрів і 1 машиновий кріс. Наші літаки кинули богато бомб на Погорільці, Городію і на розложені там обозом війська.

Лінзінґен: На північний захід від Луцка не мали підприємства ворожих звідних відділів успіху. На північний захід від Берестечка відперто сильнійші російські наступи по части протинаступом, при чім взято 100 полонених і 2 машинові кріси.

Ботмер: На захід від Потока Коропця відбули ся дрібнійші сутички висунених вперед відділів.

(27|7) Вчера вечером Росіяни даром зробили приступ на наші становища над Щарою, на північний захід від Ляхович. Також на захід від Берестечка відперто їх криваво. Зрешто поза перепалкою передних сторожий над Комайкою на південь від Відзів, де неприятель поніс значні втрати, нема нічого до оголошеня.

(28|7) Група війск Гінденбурга: Положенє незмінене.

Група війск князя Баварського: Росіяни великими силами поновили свої наступи. Шість разів наступали вони від вчора по полудни проти фронту Скробова Вигода (на схід від Городища) двома корпусами надаремне. Ведуть ся дальші наступи. Часто підпливали филї наступу двох дивізій перед нашими становищами над Щарою на північний захід від Ляхович. Втрати ворога дуже тяжкі

Група війск Лінзінгена: На північний схід від Свинюхів російські наступи мали спершу здобутки терену. Протинаступи ведуть ся. Коло Пустомит ц. і к. війска відкинули Росіян приступом з передних становищ.

Армія Ботмера: Нічого особливого.

(29|7). Гінденбург: На фронті низких особливих подій. Наші літаки напали кілька разів успішно на двірці і транспорти військові.

Кн. Леопольд Бав.: Вчора ще не відперті наступи на фронті Скробова-Вигода покінчились нашим повним успіхом.

Лінзінген: Росіяни розширили вчора свої наступи на части фронту над Стоходом і на півн. захід від Луцка.

Поведений на півн. захід від Сокола сильний наступ відперто з великими втратами ворога. Слабші наступи на инших місцях відтинку Стохода також відперто.

На півн. захід від Луцька вдало ся ворогови по богатьох приступах вдерти ся в наші лінії в околиці Тристеня; сим заставив він нас залишити становища, держані доси перед стоходом. На захід від Луцька протинаступом здержали ми російський наступ. Коло Звиняч гладко відперто ворога.

(30|7). Групи війск генерала полевого маршалка Гінденбурга: Огнем перешкоджено сильнійшим неприятельським стежам перехід через Двину. Зелізничі уладженя на занятій транспортами війск лінії Вилейка—Молодечно і зелізничі двірці в Погорільцях і Городіях обкинено успішно бомбами.

Група війск генерала Лінзінгена: Неприятельські атаки поширили ся і стали сильнійші. Вони розтягали ся, винявши поодинокі відтинки, на фронт від Стобахви (над Стоходом). на північний схід від Ковля аж на захід від Берестечка. Вони розбили ся серед величезних втрат наступаючих переважно вже в огни, що замикав доступ. Тільки в нечисленних місцях великого фронту прийшло до рукопашних боїв. Неприятеля, який вдер ся, викинено протинаступом або задержано його похід вперед. В ночи переведено давно намірене відступленє війск з луку Стохода, який вигинає ся на схід, на північ від зелізниці Ковель—Рівне на короткім відтинку, без непокоєня з боку неприятеля.

Армія генерала Ботмера: Також і вчера не мали ніякого успіху російські декуди сильні наступи на північний захід від Бучача.

(31|7). По обох сторонах від Фрідріхштату відперто російські звідні відділи. Наступи на наші становища над каналом на захід від Логишина і коло Нобель (над потоком на південний захід від Пинська) не вдали ся.

Проти війск Лінзінгена ведено далї сильні наступи, Також вчора побідно відперто маси російських війск і звдано їм знов як найбільші втрати. Ворог поклав головний напір на відтинки по обох боках зелізнці Ковель-Сарин. Між Винонтено (?) і Турією, на південь від Тури і по обох сторонах Лип (?) добре підготовлений доосередний протинаступ відпер ворога, котрий коло Заріча (на півд. від Стобихви) пішов був вперед. Доси стверджено полонених вчера 1889 Росіян, в сім 9 офіцирів.

Наші летничі відділи в останних днях завдали ворогови значні втрати нападами на його задні сполуки.

Армія Ботмера: В дальшім ході наступів у відрізку на північний захід і на захід від Бучача вдало ся Росіянам в поодиноких місцях вдерти ся в передні оборонні лінії. Їх відкинено. Всі наступи побідно відперто.

Зі світа.

В Росії.

В Росії відбула ся царській головний кватирі коронна рада, на якій рішено дальше вести офензиву. Вибори до фінляндського сойму дали побіду соціялістам, яких богато увійшло до сойму; коли би вони ішли проти правительства, правительство розвяже сойм. В Думі утворила ся нова хлопська партія, яка складає ся з 140 послів.

В Англії.

Правительство наслідком потреби великої скількости муніції знесло у фабриках всі свята, щоби виріб муніції поступав тим скорше. В парляменті вели ся наради над англійською виправою до Дарданелів, яку, як відомо, Англія понехала. Мінїстер заграничних справ Грей вислав до Америки ноту, в якій він противить ся доставі ліків для Німеччини і Австро-Угорщини з Америки.

З Італії.

Між Італійцями і Німцями відносини стають, як ми вже доносили що раз більше напружені. В Римі відбули ся великі манїфестації з приводу повішеня в Австрії Баттістія; його повішено за те, що він як австрійський горожанин вступив до італійського війска. Підчас одної битви Баттістія полонено а опісля віддано під воєнний суд, який видав присуд смерти. Підчас манїфестацій в честь Баттістія, якого Італійці тепер величають як народного героя, в Медіолянї ухвалено збирати складки на памятник, що має бути здвигнений в його честь.

З Румунії.

До Румунії прийшов перший транспорт муніції з Росії. Дописуватель німецьких часописий в Букарешті, доносить відти, що там думають про довершене порозуміне між Румунією і Росією. Румунія, одержавши від Росії муніцію малаби по її стороні воювати проти Австро Угорщини. Та тому заперечує румунський правительственний дневник.

В Греції

чекають на те, як рішить ся Румунія. Теж розписані нові вибори до парляменту, які покажуть за ким є більшість народу: за Німеччиною і Австро-Угорщиною, чи за повірним порозумінєм. Коли би побідили приклонники Венїцельоса, бувшого президента мінїстрів і противника короля, то Греція хто зна, чи не станула би по стороні Англії і Франції.

Вісти з Краю.

З околиць Товмача. *(Наступ Черкесів — Розстріляне Черкеса за крадїж. — Убиті цивільні люди підчас битви).* Товмач находить ся тепер дві милї від боєвої лінїї. Дуже завзяті битви вели ся до недавна коло Живачева і Озерян. Від Живачева іде боєва лінїя на Хотимир, який в половині є в руках австро-угорських військ, в другій половині в руках Росіян. Дальше іде лінїя до Черемхова при зелізничім шляху із Станиславова до Коломиї а з другої сторони іде фронт від Живачева в напрямі Днїстра через Долину до устя Коропця. По другій стороні Днїстра село Горигляди є в руках австро-угорських військ. В околиці Озерян атакувала ціла бригада Черкесів; кождий їздець з шаблею і списом в руках, з кинжалом в зубах. Коли тільки появили ся в долинці перед боєвою лінїєю черкеські їздці, почали свій огонь машинові кріси. В перших рядах счинив ся заколот, їздці і коні падали як на покосї. Часть Черкесів таки доїхала до дротяних перегород; тут їх падало теж богато. Та з дикою якоюсь погордою смерти почали їздці розтинати дроти. Пригнали ся нові відділи і прийшло опісля до рукопашного бою на багнети і кинжали. Австро угорські війска відступили на дальші укріплення під Товмачем. Добуті Черкесами окопи заняла небавом російська піхота. Черкеська кіннота увійшла до Озерян. Один з Черкесів украв одному із селян 2600 корон. Про те донесли люди черкеському офіцирови, який вислїдив виновника і при людях його за той злочин застрілив. Небавом відперла Росіян з нових становищ пруська піхота. Наслідком битви згинуло в Озерянах 12 цивільних осіб, а більше як 20 було ранених. В сусіднім Ісакові мало згинути більше як 100 цивільних людий. Небавом почали ся в тій околици артилерійські бої і Озеряни евакувано вдруге.

Що діє ся в Бродах? *(Нові російські гармати. — Стріли на місто. — Поїзд з виселеними).* — Приїздні з Бродів оповідають: Місто майже пусте. Остало ся в нім не цілих 6000 людий. Всі урядники виїхали, оногдї виїхала і почта. Від кількох днів в найблизшій околиці міста чути відгуки пекольної битви. Від гарматних стрілів не можна було в ночи й ока зажмурити. Як зачнуть гудїти нові якісь російські гармати тяжкого калїбру, то із стін падають зеркала і образи. Над містом кружляють неприятельські аероплями, якими найчастійше кермують англійські або француські летуни. Вони уміють так кермувати мотором, що літак задержує ся непорушно над містом на кілька хвилин. На місто падали бомби і шрапнелї. Коло магістрату гранат вибив велику вирву і засипав міську будівлю відломками. До того є ще кілька домів ушкоджених. Поїзд евакуацийний виїздив в середу. Ніхто з тих що бігли на дворець не був певний житя. Над головами пролїтали кулї. Поїзд їхав цілий день і що йно на вечір був у Львові. Виселених людий відвезено дальше до бараків для евакуованих. У Львові остала ся тільки брідська поліція.

Андрій Бабюк.

ВІВЧАР.

Хтоби його був не зназ. Малий, чорнявий, з шапкою насуненою все на блискучі — карі очи за котрою постійно стирчала зелена галузка смереки, з крісом в руці та сопілкою за холявою, ходив все понурий і сумний. Говорив мало, але як розговорив ся то не можна було наслухати ся його. Звав ся Лукин, а кликали його вівчарем. Йшли на гору, то він перший був на ній, видрапував ся звинно-легенько як дика коза що утікає від ворога й житя, сходили зі стрімкої скали, то він був на переді, перескакував з каміня на камінь як дикий кіт і ждав на долинї на усїх. Не сідав відпочивати, бо ніколи не мучив ся, тільки випрямовував ся, поправляв навантажений наплечник, ліктем правої руки спирав ся на кріс, витягав зза холяви свою сопілку пошпілювану дротом та обвиту наче корою обліплену нитками і грав. Грав тужну гуцульську думку. Бо й він був Гуцул, син Чорногори...

Йшли на небезпечні звіди, Лукин був перший. Не бояв ся нїчого, говорив звичайно: — „На то я стрілець, на том замельдував си абих з охоти бив Москаля“. — Йшов зі спокійним, вічно понурим обличем і вертав такий самий. Зміни у нього нїколи не можна було добачити.

Бувало сидить Лукин у своїм закопі між товаришами в рострільній, понурий як ніч. Нараз прокинеть ся наче зі сну, підсуне шапку з очий, витягне сопілку зза холяви, вдивить ся в простір перед собою і заграє. Спершу тихенько наче під землею, потім голоснїще аж лунає по горах. А грає таку сумну тужну мельодію, що всї наче закаменїлі слухають її. Межи корчами вкажеть ся жовтава стать ворога, Лукинові очи заблищать весело, вдивлюють ся в ню, а чорні потріскані пальці все дальше скачуть по дїрочках сопілки, він все дальше грає. Москаль стане, надслухує довго, потім пригнеть ся і зачне повзати близше і знову слухає, а Лукин все дальше грає. Нараз перестане, вхопить кріс, змірить, вистрілить і Москаль перевернеть ся мертвий.

— Ви знаєте чого я його вбив? — питає товаришів. Бо він не вівчар. Я знаю, він не вівчар. Я зараз пізнавбих єго йик би він був ним. Аді, таке неговорухливе гірш йик мидвідь на весні. А йик би він був вівчар, я бих був єго не бив... — і знов зачинав грати.

Та його сопівка чарувала, зачаровувала прямо всїх своїм голосом. А як хто спитав Лукина, хто його навчив так чудно грати, оповідав:

— Полонина брате навчила мене. Та я віріс на ні. Аді, оця сопілка в мене вже двацїть рік, аш в Коломиї купована. Нераз лежу в колибі горілиць, а ніч така місячна, хоч йди тай малини збирай. Дивлю си, а до мої череди підкрадає си вовк. Я не стріляю в него, нашо, беру оцю сопілку, тай граю. Вовк стає, прилігає на праву, потому підносит си на передні лаби і слухає. Слухає йик я граю. А я граю завзято, тої найсумнїщої гуцульської... Нараз вовк піднесе си, завиє, схилит голову, оберне си й піде. Ніби завстидав си, що йшов рабувати.

Або нираз в півночи вилїтає з скал на білім кони легінь з бартков в руках. Кінь буяє в повітрі, а легінь вимахує на всї боки бартков ніби рубає ворогів, шо обсіли єго. Потому легко свисне, а з скал вілите з двацїть таких самих легінїв на конях з бартками, а за чересами блисте пістолєта з срібла. І рубают, бют в повітрі, буяют кіньми... Я дивю си на то, дивю си, озму сопілку і заграю тої найсумнїщої гуцульської... Кінь того першого легінєя стане дуба, пирсне искрами, а сам легінь послухає трішки, потому склонит голову на шию коневи і полетит стрілов в скали а за ним всї легінї. Старий мій тато казав, шо то Довбуш той шо спит в скалах. Ви гадаєте, шо він умер? Ой нї братчиики, нї! Він лише спит і будети видїти, то йик лише нам будут увевати руки в бійці з ворогами, він з Чорногори прилитит із своїми легінями нам на поміч і буде рубати бартков, а я тогди буду грати-грати, ой тото буду грати..

А Лукин прижмурював свої чорні очи, насував на них шапку і знов грав. Грав тої найсумнїщої гуцульської... А всї мов зачаровані, наче закаменїлі слухали його.

— — — — — — — — — — — — — —

Як третий раз відбивали січові стрільці Маківку, як мов підкошені билинки молодої отави падали вони від ворожих куль, упав й вівчар Лукин. Куля прошила його груди. Він сів під ялицею, прижмурив свої чорні очи і заграв в остание на своїй сопілці. Заграв тої найсумнїщої гуцульської...

А як конав уже, просив, щоб з ним зложили в яму кріс тай сопілку його, бо як надлетить на поміч Довбуш з Чорногори зі своїми легінями і буде рубати барткою ворогів, він пробудить ся в могилї і заграє йому тої найсумнїщої гуцульської, щоби кінь ставав дуба і щоби лїпше рубав він... Ой тото заграє...

І вволили волю вівчаря Лукина його товариші — стрільці, зложили з його тілом в темну яму чарівну сопілку й холодний кріс. І висипали могилку з хрестом у смерековім лїсї, та ждуть, коли пробудить ся стрілець вівчар Лукин, та заграє Довбушови тої найсумнїщої гуцульської...

Відень, січова станиця 25. липня 1916.

Відомости з війни

Нові винаходи на війнї. — Опис боїв у Франції над Рікою Соммою. — Як грають німецькі машинові кріси. — Під Верденом.

В послїдних битвах в Галичинї, найбільше коло Тернополя уживали Росіяни бельгійських панцирних самоходів, які привезено в зимі до Росії. Жовніри при тих самоходах се в більшій части добровольці, найчастійше сини богатих родин. Успіх панцирних самоходів полягає головно на швидкости. Їх ціль: пригнати, обсипати градом куль, переїхати швидко на нове становище і знову стріляти без упину. Задержувати ся довше на одній місци не можна, бо артилерія зараз знайде віддалене (дистанс) і починає в машину стріляти і тоді вона пропала. Наближаючи ся до небезпечного місця самоходи викручують ся і йдуть на неприяґеля задом, як раки. Такий рух в зад має дві корисни: в хвилі небезпеки можна як найскорше втечи до своїх коли підчас навертаня міг би неприятель машину стрілами розбити, а по друге, передна часть самоходу з мотором що її гонить є при їзді задом лїпше хоронена перед стрілами.

Тепер найзавзятіші бої ведуть ся у Франції над рікою Соммою. Там розпочали Англійці офензиву, до якої приготовили ся в незвичайний спосіб. Як пишуть воєнні кореспонденти (дописувателі) перед початком сеї офензиви Англійці день і ніч звозили нові гармати найріжнійшого калібру, день і ніч ішли поїзди з оружєм і муніцією, за довгими рядами возіз посували ся сотки тисячів війська, яке що йно привезено з Англії до Франції. Кожду нову гармату витали жовніри окликами воєнного запалу. Артилєрійський огонь що попереджав приступ був небувало сильний. Через півтора години ділила війска від німецьких хмара диму, лискавиці і громи що засліплювали і оглушували та сіяли смерть і знищенє довкола. Німецькі війска спершу не відповідали ні одним стрілом і дожидали, що буде дальше. А жовнір англійський з крісом в руці чекав тільки на знак своїх офіцирів, які час до часу споглядали на свої годинники і числили докладно кожду мінуту. Коли прийшла година 7 рано хмара диму з гарматних стрілів уступила і можна було побачити перші лінії неприятеля (Німців). Всьо там знищено. Стрілецькі рови були зрівнані з землею, дротяні перегороди зникли зовсім, а за лінією ціле поле було зоране гранатами. Гук гармат затих на хвилю, лише чути було стріли крісів. І почала ся рукопашна боротьба. Вона коштувала Англійців богато жертв. Як оповідають очевидці, кілька секунд по закінченю англійського гарматного огню стояли німецькі жовніри на давних місцях при машинових крісах і приняли наступаючих Англійців огнем своїх „машинок“, яких голос часами був дужший від голосу гармат.

Німці від довшого часу острілюють велику французьку твердиню Верден. Французькі жовніри держать там в однім місци становища положені серед води і болота і мають приказ відси не уступати. Укріпленя, які німецька артилерія в день знищить, вони мусять за ніч відбудувати. До тих жовнірів видав недавно їх ґенерал такий приказ: „Ви діти теплого сонця мусите спати в болоті і під дощем. Та проте йдіть вперед! Майте зелізо в раменах і бийте неприятеля поки його не побідите. Побіда належить до того хто найтвердше тримає голову на карку!“

Іван Франко.

Довбанюк.

Та його властиво так тілько прозвали Довбанюком, за те, що все ходив у тих шляхотських, незбираних, як то кажуть, вибачте, „довбаних“ штанах. А звав ся він властиво Городиський. Шляхціц був, — правда, що з тих ходачкових, але фуми шляхетської стілько, що хоч і ґрафови не| стид би. Іде тото бувало вулицею, обшарпане, в полотнянці два роки непраній, заталапаній по коліна, — хто би його не знав, то би йому кусник хліба дав як дідови, а зустріне ся з хлопом, то надує ся як той индик, ніс до гори, ніби зорі лічить, тай просто насупротив, не вважає ні на-що. І най но би поважив ся чоловік не обминути його або підтокою за полотнянку зачепити, то так зганьбить, що й о сьвіті не стямиш ся!

— А ти мудю! А ти хлопе! А ти опришку! Чи не бачиш, що я йду, не можеш уступити ся?

Свої люди вже знали тоту його фудулію, то тілько всьміхне ся бувало чоловік тай скаже:

— Ну, ну, пане Городиський (як би не сказав „пане“, то крий Мати Божа, образить ся на смерть!), вибачайте за сей раз, я нехотячи!

І Городиський гордо кивне головою на знак, що перемінив гнів на милість, і почалапкає собі дальше вулицею. А коли се лучило ся з незнайомим, чужосільним чоловіком, то такий нераз стане, слухає-слухає Довбанюкової ганьби, а тут видить, що чоловік зовсім ледащо, тай почне кпити собі з нього.

— Ба, а чомуж то пан у кариті четвернею не їдуть, а тілько пішки по болоті чвалають?

— Чекай но ти, чекай, — скрикне на те Довбанюк, — прийде ще такий час, що ми, шляхта, будемо вами, хамами їздити!

— А бодай то Бог о тім не довідав ся! — сьміє ся чоловік, а Довбанюк іще дужше лютує.

— Орати будемо вами, так! А вашими бабами волочити, щоб ти знав! Ти гадаєш, що я жартую? Чекай тілько, за два роки Польща буде, побачиш!

Почувши таку бесіду чоловік швидко перестає сьміяти ся, з якимось острахом позирне на Довбанюка, далі сплюне що сили, тай мовчки рушає дальше в свою путь. А Довбанюк також сплюне тай воркоче собі під носом:

— От хами! Як собі розібрали. Забули вже дісципліну, зовсім забули! Але чекайте лишень, прийде ще на вас криска, пізнаєте ви, що що шляхтич, то не хлоп. Най но тілько нам Польша верне ся!

Дуже часто він, бідолаха, тоту небіжечку Польщу згадував. Тай Бог його знає, як йому здавало ся: чи тоді грушки на вербах рости будуть, чи колачова туча спаде, чи що? Те тілько видавалось йому певним, що тоді й найгіршому, шляхтичеви що день буде пущанє. А тут у нього бідолахи що день велика пятниця. Робити, бачите, не хоче ся так тяжко як хлопови, своїх достатків хиба стілько, що на хребті, ну, а їсти треба. От так де саду пильнувати, в пасіці роїв доглядати (хоч бжіл дуже бояв ся і на пасічництві не розумів ся), підчас толоки коло женців постояти або зимою скипок наколоти та збіже на млинку провіяти — стілько його й роботи було. А не кличе бувало й до такої ніхто, то він літом у ліс на губи плентаєсь, набере голубінок, ґіркань, сироїжок, накладе дебудь огник тай пече-пече й їсть. А зимою, то так таки голіруч із хати до хати волочить ся, посидить, посопе, побалакає, коли що дадуть, то перекусить, а як ні, то далі плентаєсь.

Було в нашім селі кілька богатих шляхтичів, ще й тески Довбанюкові, все Городиські, хоч і не свояки. То ті вже згляд мали на нього. Літом до роботи запрошують, а й зимою не забувають. Не знаю, чи там змова між ними була, чи що, досить, що коли Довбанюк у них не сидів і не стравував ся, давали йому „реґулярно“ що тижня по ґарцови ячмінної муки. Ми діти бувало сьміху маємо!... Скоро тілько субота вечір, мій Довбанюк нічого нікому не кажучи, бере мішочок за ремінь, тай у село. А ми також нічого не кажучи, тай за ним.

— А ви куди, колодачики? (Всі діти у нього звали ся „колодачики“).

— Та так собі! Біжимо послухати, відки пси гавкають.

— Дам я вам псів!

І він грозив нам пальцем. Дуже, бачите, не любив, коли хто за ним заглядав, що він робить, або куди ходить. А нам тілько того треба. Нам хоч би й у конець села пробігати ся, аби тілько Довбанюка подразнити. І як то вже він ізвивав ся, через плоти скакав, у кукурузи та в колопні ховав ся, коби тілько змилити нас, аби ми не знали, в котру хату він заходить. Та куди тобі сховати ся перед чотирма парами всевидющих дитячих очий! Куди він, туди й ми за ним, а все кричимо:

— Пане Городиський, геп-геп! Пане Городиський, геп-геп!

— Ну, ну, — воркоче він із колопень, — генну я тебе одного з другим, лиш ти не йди мені з очий!

А коли вже дістане свій ґарчик муки, з хати виходить, тай просто на вулицю. Тоді вже ані гадки по за плоти скакати. Самою серединою дороги суне, і борони Господи до нього підступити! Тай просто до нашої хати. З моїм татом він якийсь давній знайомий був, ну, тай пасіка у нас, сад; досить, що він усе любив пересиджувати у нас, коли де инде діла не мав. „Тут моє припиновище, каже бувало, поки не проженете“. І скринька його зо шматєм у нас у коморі стояла. Навіть горнець свій і зелізну ложку в тій самій скриньці мав. Так то він у тім горшку що дня собі у нас лемішку варив із тої муки. Зварить бувало, водою розпустить тай сербає. Мама не втерплять, капнуть йому молока до тої бевки, а він відверне ся, ніби не бачить, аби не потребував дякувати. Не любив, бачите, виду показувати, що хтось йому ласку робить, а вже попросити в кого чого — радше з голоду згине! „Що то“, кажуть бувало мама, „шляхетська манерія“! Тай байдуже собі привикли до старого Довбанюка.

Так отже послухайте, яка то старої голови на старість дурниця вчепила ся! Неділя була, десь так перед Петром, саме того року, як то тота польська рухавка в Варшаві счинила ся. Ґазет у нас тоді ніяких не| було, а так тілько глухі вісти поміж народом ходили, що „Поляки прийдуть, хлопів різати будуть“, або що найменше „панщину завернуть“. Хлопи дуже похнюпились, а шляхтичі мов на дріжджах росли. А село наше, бачите, мішане: більша половина хлопів, а менша шляхти. А що вже наш Довбанюк, так сей нераз і крізь сон кричав: „Чекайте но ви, хами, скоро Польща буде! Ми вам!“

Від самої весни ходив як загорілий. До роботи ніякої хоч його ріж то не піде, а хоч би й пішов, то що з нього за робота! Нехай там собі рої летять, куди їх Бог провадить, нехай костогризи та сорокопуди черешні об'їдають, нехай каня всї гусята побє — він ані не бачить ані не чує нічого! Адже швидко Польща буде! То й не дивниця, що поки що до чого, а наш Довбанюк таки порядно з голоду млів. На його лихо й губи того року не зародили і риба не ловила ся. Як би не той ґарчик ячмінної муки, що йому що суботи тески давали, то був би Довбанюк таки не дочекавши Польщі з голоду загиб. Мама прогодувати його не могли, бо у них і своїх дітий було досить, а передновок випав тяжкий. Але Довбанюк байдуже собі! чим тіснійше коло нього, тим дужше він за своєю Польщею повбиває ся.

Сидимо ми отак на приспі з полудня: тато, ще кілька сусїдів і ми діти, а Довбанюк на сінешнім порозі лемішку їсть, таки з горшка, нерозпущену. Пожурили ся наші ґазди передновинком, а далї на повстанє зійшли, розповідають, що хто на ярмарці чув або від чужосільних.

— Кажуть, що щось Москаль замагає, — бовкнув один.

— Хто то каже? Хто сьміє казати? — аж скрикнув Довбанюк зірвавши ся з порога і кинувши до горшка своєю зелізною ложкою.

— Ой, пане Городиський, круто з вашою Польщею! Там, повідають, Маскаль повстанців як риби в саку ловить, а котрих зловить, то з тими таке робить, що був-був когут, а потому зістав каплуном!

— Дурні повідають, а ще більші дурні слухають!

— Ну, та ми власне по тихо собі шептали, щоб ви не потребували слухати.

Загальний реґіт. Довбанюк аж почервонів зо злости, але не сказав нічого, тілько сів назад на поріг і взяв ся знов до свого горшка з лемішкою.

— От дармо-сте пана розгнівали, — передразнює один ґазда. — Хто знає, може он завтра Польща буде! То то будете в ярмі ходити, що аж гей!

— Га, як у ярмі, то в ярмі, — відмовляє другий. — Але я гадаю, що пан Городиський не будуть такі, покажуть свою велику ласку для нас дурних хлопів.

А Городиський нічого, тілько сопе та ячмінну лемішку уплїтає. Коли в тім собаки загавкали, а з сусїдного закаулка залунав немов цапиний бек, тонкий голосок:

— Горшки друтовоць, мамо о о!

— Агій, сказив ся та в неділю горшки дротує! — загомоніли ґазди.

— Препрашам, я сем завтра подротую, а нині тілько шукам, де сем преночую! — відізвав ся з за плота такий самий цапинний голос дротаря.

— Чи бач, який хитрий! Ну, ходи сюда, ходи! — сказали тато і вказали дротареви перелаз.

Дротарів у нас у ту пору дуже радо приймали, бо дротарь усе одно, що ґазета, про всяку всячину розкаже. Бувало повна хата людий найде як на комашню*), а він собі на лаві засяде, та „сем“ та „лем“ — і плете, що йому слина на язик наверне, а люди аж роти порознимають та тілько ахають. Та й волочило ся тих дротарів богато, що кілька день усе якийсь новий. Чутка йшла навіть, що їх навмисне підсилано Одні казали, що їх пани підсилають, аби хлопів бунтували, а другі казали, що уряд підсилає, аби пантрували, чи хлопи справді не бунтують ся.

Так і сей дротарь. Переліз на подвіре, привитав ся з ґаздами тай сів на приспі. Спо-

---

*) Комашня — гостина за померлі душі.

чиває. Ґазди його розпитують то про се, то про те, а він нічого. Слово-дві скаже, тай далі сопе. За невеличку хвилю вже відкись по селу чутка пробігла, що дротарь об'явив ся. Ого, зараз пів подвіря людий насходило ся, новин послухати. Тоді мій дротарь як не розбалакаєсь! Зразу затинав і „сем" і „лем", плів щось таке, що мара знає що, а далі почав чисто по польськи, тай уже не про що, як тільки про повстанє. Почав розповідати, як то повстанці бють Москаля, як Француз і Анґлік ось-ось уже Полякам на поміч виступлять, як і наш цісарь нічого против того не має, щоб Москалеви „курти скроїти", як то де инде й хлопи до повстаня йдуть, а пани хлопам не лиш панщину, але й усі ліси й пасовиска дарують.

— Pójdźcie, ludzie, pójdźcie! — говорив він. — Ojczyzna woła! Słuchajcie piosneczki!

Тай затягнув своїм цапиним голоском:

Stój, wrogu stój,
Bo nie ustał bój!

Співаючи він підскакував, крутив ся на одній нозі, помахував у одній руці звоєм дроту, а в другій тим шилом, що горшки править. Люди слухали, дивили ся як на комедію, деякі сміяли ся, жінки хрестили ся. А коли дротарь закінчив свою пісню страшними словами:

Powiesimy was po parze!
Czynowniki dygnitarze! —

то всі вибухнули голосним реготом, так кумедно вертів ся та перекривлював ся дротарь.

— Pójdźcie, ludzie, pójdźcie! — проговорював він дальше. — Pokażcie, że wy wierne polskie dzieci!

— Та брешеш, козячий сину! — сказав на те з добродушним притиском один ґазда, — бо ми ані не діти, ані не польські!

— Дротарю, я йду з тобою! — залунав нараз різкий, могучий голос. Усі озирнули ся й ахнули. На порозі сінешних дверий стояв Довбанюк з горшком недоїденої лемішки в одній, а зелізною ложкою в другій руці, і не зводячи очий із дротаря, грозив, бачилось, цілому сьвітови.

— Я йду з тобою, чуєш, дротарю! — повторив він іще раз. — А їх не клич, се хлопство нічого не розуміє.

— Довбанюку! — скрикнув йому мій тато, забувши навіть утитулувати його паном. — Чи ти стік ся, чи тобі що такого?

— Мовчи, хаме! — гримнув Довбанюк, кинувши на тата таким неописано згірдним поглядом, якого я з роду не бачив і бачити не буду. І не кажучи більше нічого, він обернув ся, пішов до комори, відмок свою скриньку, вложив до неї горнець до половини повний лемішки, положив таки необтерту ложку, замок скриньку, сховав ключ у сінех під ступу, і взявши в руку палицю, вийшов на подвіре.

— Гурра! — повитали його люди грімким окликом.

— От козак, раз козак!

— Оперезав ся, зовсім зібрався.

— Хоч до повстаня, хоч у просо воробців пуджати!

Мов град сипали ся насміхи на Довбанюкову голову. А він нічого собі. Взяв дротаря за-під-руку, навіть не поклонив ся нікому, тай пішли.

— Гей, музики військової! З парадою провести пана капітана! — крикнув хтось, і за хвилю де не взялась юрба хлопців з цебриками, нецками, скіпцями; другі по при них з патиками, тай луп-цуп, трах-тарах, тарабанять що сили! Я й сам, тямлю як нині, лупив по цебрику, що трохи дно не вибив. Крик, ґвалт, гармідер! А за бандою друга купа йде — парубки, ґазди, та ревуть-ревуть:

Пристань Юрку до вербунку,
Будеш їсти з маслом курку!
Будеш їсти, будеш пити,
Довбеньками воші бити.

Ну вже, одно слово, зі славною парадою проводили ми Довбанюка аж за село. А він нічого, пішов, навіть не подякував.

Минули жнива — за Довбанюком і слухи загули. Мов у воду кинув. Уже люди й сьміяти ся перестали. Аж ось на першої Матки знов якось так випало, що у нас на приспі народу зібрало ся чимало. Сидять, балакають. Коли нараз глядимо: лізе щось улицею, обдерте, згорблене, скулене, ледво ноги за собою тягне. Тай ноги лепські: подрапані, покровавлені по самі коліна, бо як раз тілько до колін останки штанів досягали. Лізе просто на наше подвіре, наближає ся, знимає з голови щось ніби лопушє ликом повязане... Господи, та се-ж він сам, се Довбанюк!

— Юрку! Пане Городиський! Чи то ви? — скрикнуло разом до нього кільканацять голосів. Але в жаднім голосі й тіни насмішки не було.

— Я! — відповів коротко Довбанюк, і, здавало ся, з крайнім напруженєм усіх сил випростував ся і гордо пройшов крізь товпу згуртованих біля нього людий. Усі до нього з запитами: а що? а як? а де? а куди? а коли? — а він ані слова. До сіний, та під ступу, та до комори, та до своєї скриньки. Відмок і першим ділом хап за горнець з лемішкою та за зелізну ложку. Горнець був повний і ложка була повна, але плісниятини. Йому байдуже! Немов нічого й не бувало, сів на той самий сінешний поріг, зарапав плісень, та як почне їсти, як почне!... Люди обступили його довкола і постояли.

— Бідний чоловік! Два місяці нічого не їв!

На силу мамз вирвали йому з рук запліснілу лемішку та дали теплого борщу, пирога, молока. На силу попоїв і прийшов до себе. На силу розговорив ся.

— Та де ж ви були?

— А дідько знає! Десь на границі.

— Та щож ви робили?

— А дідько знає! Якісь дуби тягав. Було нас дванацять, таких самих старих дурнів, як я. Завели нас до якогось пана тай там казали ждати на розкази. Ждали ми, ждали, розуміє ся в лісі. Далі пану навкучило ся, тай каже нам: „От, не маєте тут що робити, тягайте оті дуби з того боку границі на сей бік". А то вам через ліси та нетри такі, що крий Боже! Се, каже, потрібно буде для воювання, коли сюди війна прийде. Тягати каже швидко, а їсти дає щораз то скупійше. Тягали ми, тягали, — адіть, як обтягали ся! а далі взяли тай утекли.

— Та кудиж ви ходили такі довгі часи?

— А дідько знає! Найбільше лісами.

— І ніхто вам нічого не казав?

— Ні, ніхто. Я гадав, що хоть арештують та цюпасом до села відішлють — отже не хотіли. Прийшло ся самому, голому й голодному, паляндрувати. Господи, що я назнав ся, що я назнав ся!...

— Ну, а в повстаню ви були?

— А дідько знає! Здаєть ся, не був.

— Ну, а Польща буде? — вирвалось у когось знехотя з уст.

Довбанюк тілько голову понурив. Мовчав, мовчав, а далі зірвав ся, тупнув покаліченою ногою до землі, махнув зелізною ложкою по повітрю в якімось неозначеним напрямі, та на ціле горло як крикне:

— А нехай їм там усім тристенний дідько матірь мучить!

НОВИНКИ.

Галицькі виселенці в Моравії. „Lidove Noviny" доносить, що в сім тижни приїхали до Вшетина виселенці з Коломиї. Їх поміщено в части по приватних домах, в части в холеричних бараках. Дальші транспорти будуть розміщені в сусідних селах.

До відома виселених з Товмаччини подають: З причини перенесеня осідку старости з Товмача до Нового Санча, вислано всїх обовязаних до перегляду з товмацького повіта до Львова. Щоби уможливити поворот домів незідібним до військової служби, віднїс ся д-р Іван Макух, що перебуває тепер в Новім Санчи, телєґрафічно 27. червня с. р. до п. намісника з просьбою зарядити, щоби не висилано незідібних до військової служби до бараків, лише відослано їх з поворотом домів, а то з огляду на великий брак робітників в товмацькім повіті, потрібних до переведеня жнив. Таке саме представлене зробило товмацьке старосто до президії намісництва. На се наспіла 30. червня з намісництва відповідь, що поворот незідібних до військової служби до Товмаччини неможливий: на поручене найвисшої команди сформовано з них робітничі відділи і приділено їх до другої армії, а скоро лише буде можливо, відошле ся їх домів.

Вісти з Коломиї. „Русскія Вѣдомости" доносять, що з 40 тисячного населеня Коломиї осталась ледви четверта часть. Римо кат. духовенство та часть гр. католицького осталась на місци. Більшість тих, що остались становлять Поляки Українців полишилось мало, а ще менше жидів. Зелізничий дворець знищений.

Вісти з Буковини. По донесеням „Pester Lloyd-u" на Буковині в місце воєнних властий заведено цивільну управу. Буковину віддїлено під адміністраційним зглядом від східної Галичини. Губернатором Буковини став Трепов. Буковина та східна Галичина творить одну адміністраційну цілість. Власти установили курс рубля такий сам, що й перше, отже 1 кор. = 30 копійок.

Вісти про насильне отвиранє склепів не справджують ся. Черкеси мали зрабувати лиш кілька склепів. Донесеня про безпосереднє получене Чернівців з Одессою не є правдиві.

Громада Свистільники (повіт Рогатин), де до дня 23. червня стояв табором Кіш Укр. С. Стрільців прислала на Івана Купала до теперішного місця постою Коша, віддаленого від Свистільник о кількадесять клм., — депутацію з 4 найповажнїйших господарів і одної господині, котрі сердечними словами подякували українському Стрілецтву за оброблене всего поля громади. Опісля запросив їх отаман іменем усеї старшини і стрільців до офіцирської столової, де їх щиро принимано. Забава тревала до пізна. В часі вечері промовляли: отаман др. Н. Гірняк, радник Рожанковський, др. Назарук, др. Ткачук, а за приняте дякував іменем громади один з прибувших депутатів.

В Чернівцях. „Русское Слово" доносить, що прибувші до Київа повновласники союза міст Луничарський та його помічники заявили, що Чернівці майже не потерпіли від боїв. Середина міста і деякі передмістя стоять ненарушені. Ніґде не слідно гарматного огня. Лиш в части міста, що межує з мостом, який висадили у воздух Австрійці, можна запримітити деяке знищенє. З тамошної фабрики остав ся лиш комин та купа румовища. Від часу до часу пересунеть ся через вулицю жінка з дитиною на руці, або старець-нуждар. Серед оставших переважають Румуни та Українці. Союз міст орґанізує тут пекарні та склепи, що будуть продавати хліб, якого недостача дасть ся відчувати на цілій Буковині.

Отворене воєнної виставки 2. армії у Львові. Воєнну виставу 2. армії вже отворено. Можна її оглядати від 27. липня с. р. Ціна вступу: сезонова карта 10 К., карта в будні дни 1 К., для підофіцирів і жовнірів 50 с., в неділі і свята для всіх 30 сот. Підофіцирам і жовнірам в понеділки і четверги вступ зборонений. Тому, що цілий дохід призначений на добродійні цїли, не буде вільних карт вступу. Торжество отвореня не відбудеть ся.

Евіденція увільнених від військової служби на случай евакуації. Ті з військових осіб, які є рекламовані, а на основі онодішного оповіщеня заряду міста Львова можуть остати ся на случай евакуації в місті, можуть одержати дозвіл на те на основі поданя внесеного до маґістрату у Львові. Особи признані нездатними до військової служби можуть лишити ся в евакуованій місцевости без ніякого дозволу ні леґітимації.

Хоробрість 41 п. п. Гору Ґіюмалю, високу на 1.856 метрів, яку від трех тижнів мали Росіяни в своїх руках і з якої загрожували Дорні-Ватрі, здобув дня 19. с. м. по полудни 41 (буковинський) полк піхоти.

Пані Олена Січинська перебуває від початку війни доси в Чабарівці коло Гусятина. З листка, писаного до знакомих, дізнаємось, що п. Січинська жиє в добрім здоровлю. однак терпить недостачі наслідком браку всяких грошевах приходів. Адреса для листів: Анна Стиранка, Чабарівка, пп. Гусятин.

Невидані бранці. З Люблина доносять до польських дневників, що там не чути вже таких голосних відгуків гарматних стрілів. Що день видко на місті, як ведуть московських бранців. По місті ходять чутки, що в одним з транспортів мають находити ся польські леґіоністи Горчинського, які бють ся в російській армії. Пише про се польська газета

„Głos Narodu“ в числї 355 з 25. липня 1916 року.

Що дїє ся на Покутю. На схід від Станиславова коло Товмача хвилево спокій. Армія Ботмера здержала там російський похід на лінії від устя Коропця до Дністра-Озеряни — (при дорозї з Товмача до Незвиск) — Черемхів (при зелїзничім шляху за Отинією). Товмач і Отинія отже не є заняті. На південь від Станиславова іде боєва лінія від Черемхова на Саджавку, Ланчин до Делятина, який не є занятий, і дальше аж до Татарова. З того відтинку фронту чути в Станиславові голосні стріли. На основі вістий, які з Покутя і Буковини приходять до Станиславова, можна сказати, що донесеня про масову утечу населеня є рішучо неправдиві. Переважно утікали жиди, які руковидили ся сплетнею про різню, уладжену козаками серед Жидів в Снятинї. Селянство а з ним священники лишили ся на становищи, о скілько кого не виселили з воєнних причин. Так само остали на місци численні властителї дворів на Покутю в пересвідченю, що своєю присутністю більше уратує ся, як утечею.

Знищенє Волинї. Після російських донесень на Волинї протягом послїдних чотирох тижнїв знищено зовсїм 18 місцевостий і збурено кругло 11.000 домів. Російські війска підпалили 11 сіл. Зголосило ся 171 жінок, яких знасилували жовнїри. Президент російських мінїстрів Штірмер на покритє шкід визначив 18.000 рублїв. Опісля заявив мінїстрови Шуваєву, що зарядить безпроволочно все потрібне, щоби улекшити недолю жертв війни.

Дарунок румунського Червоного Хреста. Президентка румунського Товариства Червоного Хреста Ірена Кампінеану переслала австро угорському амбасадорови в Букарештї гр. Чернінови 37.000 штук папіросів як дарунок для ранених і хорих жовнїрів, які остають на лїченю у віденських шпиталях. Гр. Чернін переслав сей дарунок управі австро-угорського Червоного Хреста, яке вислало до жертводавців письмо з подякою.

Німецький присуд на англїйського моряка. Полевий суд корпусу маринарки в Бріґґе засудив капітана англїйського корабля Карла Фрейта на смерть за се, що він не будучи членом оружної сили, дня 28. марта м. р. пробував наїхати передом свого корабля на німецьке підводне судно U. 33. Вирок затверджено і виконано через розстрілянє.

W Kijowie nie wolno po polsku. Під сим заголовком доносять польські дневники, що п. Перетятковичева внесла до київського наукового округа прошенє про дозвіл на отворенє в Києві польських курсів загального образованя. Київський науковий округ видав в сій справі відмовне рішенє з повідомленєм, що в Києві недопускаємі школи з польскою викладовою мовою.

Нові 20-сотикові гроші. З Будапешту доносять, що дня 3. серпня появлять ся в обігу зелїзні 20 сотикові гроші. Рівночасно розпічнеть ся стяганє нїклевої монети.

Дальше вменшуванє подруж в Берлїнї. Незвичайне вменшенє заключених подруж в Берлїні, яке виявилось в 1915 р. триває і сего року. В першій половинї 1916 р. заключено 6.868 подруж, міжтим коли в р. 1915 в тім самім часї було 8.700, а в р. 1914 9.860.

Намірена подорож царя на Буковину. Із Стокгольму доносять: Члени російської адмінїстрації на Буковинї, губерматор Трепов, дир. Стремухов і Боборикін, приїхали до головної царської кватири, щоби обговорити подробиції намігеної подорожи царя до Чернівців.

Переспить війну Антоніо Фуссано, швець в Лєветено в Італії, як доносять італїйські дневники. Одержавши покликуючу карту Фуссано поклав ся вечером до ліжка і заснув сном праведника. Переспав цїлу ніч, ба й день і ще було йому мало, бо спав дальше. Спав цїлими тижнями, місяцями і спить досї. Покликуючу карту має під подушкою і спить уперто, не даючи ся ніяким чином вивести з лєтарґу. Його будять, потрясають ним, все даремно. Так він переспав вже більше як 13 місяцїв. Богато лїкарів досліджувало Фуссана, пробуючи його збудити всїлякими вказаними медициною средствами, та ніякому з них се не повело ся. Його живлять штучно. Коли хто дуже сильно ним потрясе, з уст сплячого долїтає ледви чутний шепт: „Мамо!“ Він очевидно не хоче видїти нї чути того, що тепер дїє ся на світї. Отворить певно очи аж буде тут спокійнїйше. Ощаджує собі богато труду, прикрости і терпіня. Не потребує бояти ся нї ґранатів, шрапнелїв нї куль. Шасцивий.

Шкільний примус в Росії. Мінїстерство просвіти виготовило проєкт про примусове навчанє в народних школах. Коли родичі мимо триразового завізваня не пішлють дитину до школи, будуть платили по 10 копійок як кару за кождий день науки, на якій дитина не була присутна.

Ще одно пророцтво про кінець війни. Коли в 1870 р. мала покінчитись війна, зацвила на однім острові стара тополя. Від сего часу не було на нїй цвіту. Доперва сего року знов зацвила. Пророки віщують, що се знак заповідаючий покінченє нинїшної війни.

Приїзд інвалїдів-Українців. Дня 7. липня приїхали до ц. і к. резервового шпиталя в Ляйтмеріц отсї інвалїди-Українцї: Василь Гавелюк, Андрій Гула, цивільний Максим Данилюк, Стефан Стиранка, Іван Бетам, Стефан Федорців, Василь Яцишин, Михайло Роздольський, Антін Харук, Михайло Хомийчук, Дмитро Білоус, Іван Чвак, Кость Яблонський.

Знесенє кари засланя в Росії. Російський президент мінїстрів випрацював проєкт закона, по якому засланє, як кара за політичні і релїгійні злочини та за жебрацтво і волокитство буде знесене.

Спис матеріялів на одїж і білє в Німеччині. Дня 1. серпня с. р. відбудеть ся в Познанї загальний спис матеріялів на одїж, білє, дїточу ґардеробу, панчохи і т д. Із спису вилучені є припаси заняті вже властями, річи уживані припаси в домашних господарствах.

Бомби для паленя збіжа. Французи уживають бомб для паленя збіжа на болгарських полях. Сї бомби є італїйським винаходом. Вони є дуже легкі, а при вибуху кидають огонь, який горить чверть години.

На судову розправу,

де ходило о зваленє тестаменту, спізнив ся недавно один селянин і втратив через то близько три тисячі корон. Той чоловік прийшов на розправу пів години запізно, тодї коли судія видав вже оречене. Аж в судовім будинку запримітив він, що його лихий, базаровий годинник стояв через пів години, а потім став знова іти, через що саме він й спізнив ся. Як много шкоди заподіяли вже ті лихі годинники, які так легко стають, псують ся і вимагають частої направи. Тому радимо нашим читачам замовити собі радше добре ідучий, правдиво швайцарський годинник з світового дому **H. Suttner in Laibach Nr. 713.** Та стара знана фірма має власну фабрику годинників в Швайцарії, доставляє отже без зарібку посередників по найдешевших, фабричних цїнах і дістає тисячі листів з подякою від вдоволених клієнтів. Радимо нашим читачам жадати богато ілюстрованого катальоґу тої фірми. Вона присилає його даром і оплатно.

Нова тарифа за харчованє.

Мінїстеріяльний розпорядок з дня 30. червня 1916. В. з. д. ч. 203., зносячи дотичні постанови мінїстеріяльного розпорядка з дня 14. мая 1915., В. з. д. ч. 117., установляє слїдуючу тарифу за харчованє, вимагане військовими властями:

За цїлоденний харч	3 К 41 сот.
„ снїданє	0 „ 37 „
„ обід з цїлою порцією мяса .	2 „ 53 „
„ „ з половиною порції мяса	1 „ 65 „
„ вечерю з половиною мяса .	1 „ 40 „
„ „ без мяса	0 „ 51 „

Рівночасно установлені граничні або ціни відбору (Maximal- oder Uebernahmspreise) важні є для слїдуючих споживних артикулів: за збіже (пшеницю, жито, ячмінь, овес, кукурудзу, вику, мішанку жита і пшеницї цїна як за жито), за муку, сушену ярину, крупи, ґрисик пшеничний, фасолю, горох, сочевицю, просо, гречку, картофлї, каву, цукор, солонину, смалець, сїно, конюшину, солому, спірт.

Окрема тарифа установлена за слїдуючі артикули: цибуля за 1 кг. 60 сот., вино 1 К 40 сот., пиво 46 сот., горівка (найменше 25-процентова) 1 К 90 сот., горівка овочева 4 К, оцет 35 сот. — за одну лїтру.

Воли 450 К, корови 400 К, вівцї 240 К, свинї низше 120 кг. 550 К, а висше 120 кг. 600 К, кози 180 К за 100 кг. живої ваги.

Свіже мясо волове 7 К, баранина 5 К, свинина 7 К, козина 4 К — за 1 кг.; вудженина 7 К 50 сот., салямі 13 К, инші роди трівких ковбас 8 К, масло 7 К 70 сот., мягкі сири (звичайний сир і бриндзя) 4 К, а тверді сири 6 К за 1 кг.

Тверде опалове дерево 20 К, мягке опалове дерево 16 К 50 сот., за кубічний метер.

За вівсяну, ячмінну, кукурудзяну дерть (Schrot) належить ся заплата як за звичайний овес, ячмінь і кукурудзу з додатком 2 К за кождих 100 кг.

Краєве Товариство господарське „Сїльський Господар“ у Львові.

Зміна Тарифи належитостий за підводи і потягові звірята, уживані до воєн. служби.

Мінїстеріяльний розпорядок з дня 30. червня 1916. В. з. д. ч. 202. змінив тарифу належитостий за воєнні чинитьби (у формі підводи і потягових звірят, доставлюваних до воєнних цїлий) управильнену мінїстеріяльним розпорядком з дня 14. падолиста 1914. В. з. д. ч. 326.

Від тепер платити муть військові власти денно за підводи і потягові зьвірята у всїх сторонах (з виїмкою місцевостий з більше чим 20.000 мешканців, Відня і инших більших міст, для яких буде усталена висша тарифа) після низше поданих тариф, а то: після тарифи А), наколи військова управа буде звірята живити, підковувати, а вози, упряж до потягу і до їзди верхом власним коштом в станї до ужитку пригожім удержувати і після тарифи Б), наколи військова управа не буде живити і підковувати звірят, а возів і упряжі направляти:

	Тарифа А	Тарифа Б.
1. За парокінну підводу денно	8 К	20 К
2. За однокінну підводу денно	4 „ 50 с.	10 „ 50 с.
3. За підводи з двома волами	6 „	„ 11 „ 50 „
4. За пару коний потягових з упряжию денно	7 „ 50 „	19 „
5. За одного коня з упряжию до потягу або під сїдло	4 „	9 „ 50 „
6. За одно вючне звіря денно	3 „	7 „

Краєве Товариство господарське „Сїльський Господар“ у Львові.

В справі дрібної продажи фасолї, гороху і бобу.

Галицкий ц. к. Намісник видав на основі цїсарського розпорядка з 11. червня 1916. В. з. д. ч. 176, слїдуючий розпорядок, обовязуючий від дня єго оголошеня т. є. від 5. липня 1916:

§ 1. Для дрібної продажі фасолї, бобу і гороху установляє ся цїну на 88 сот. за кільоґрам. Для місцевостий, положених в дальшім округу як 10 кільометрів від зелїзничої стації достави, дозваляє ся зі згляду на висші кошти достави підвишку о 2 сот. на кільоґрамі. — Місцевости ті означить і оголосить Власть політична I. інстанції.

§ 2. Кождий продавець стручкових овочів, має відпис сего розпорядка як також оповіщення, предвидженого в § 1. послїдне реченє, умістити в льокалю продажи, в місци виднім для кождого.

§ 3. Переступленя отсего розпорядка, о скілько не підпадають карно-судовому доходженю, будуть карані на основі § 35. цїсарського розпорядка з 11. червня 1916. В. з. д. ч. 176 політичними властями повітовими грошевою карою до 2.000 К, або арештом до 3 місяців — при обставинах особенно обтяжаючих грошевою карою до 5.000 К, або арештом до 6 місяців.

ЕВАНГЕЛИЯ

на недїлї і свята

в перекладї на українську мову.

Книжонка, яка повинна находити ся в кождій українській хатї. Для тих, що стоять в поли, в окопах є она найкращою духовою розрадою.

- - - Цїна 1 корона. - - - - - Цїна 1 корона. - - -

Замовляти: „Свобода“, Львів, Ринок 10.

При замовленю посилає ся рівночасно гроші (1 К.) за книжку, а ми того самого дня висилаємо замовляючому. Жовнїрам на усї Feldpost-и також шлемо. — А хто пришле відразу **гроші** на десять примірників, то є 10 К., то дістане ще одну книжку **дарем**.

ЗАМОВЛЕНЯ **БЕЗ ГРОШИЙ** НЕ ПРИНИМАЄМО.

Переписка адмінїстрації.

За посліплатою почта пакунків тепер не приймає, тому не можемо висилати „Евангелія“ за посліплатою. Просимо ласкаво рівночасно з замовленєм прислати **гроші**. — Адмінїстрація „Свободи“, Львів, Ринок 10.

НАДІСЛАНЕ.

АДВОКАТ

Др. Антін Горбачевський

переніс канцелярію з Чорткова до Дрогобича і веде її в домі „Народного Дому“, при ул. Стрийській, І. поверх.

7—10 36

Оголошеня.

Для тих, що оголошують ся, подаємо до відома, що у нас є така тарифа:

Оголошеня звичайні за стрічку одношпальтову дрібним друком або її місце 20 с. — Надіслане за стрічку дрібним письмом або її місце 60 с., в оповістках 80 с., в части редакційній 1 К. Повідомленя про вінчаня, заручини і т. п. по 1·50 К за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 6 с., найменше 60 сот. Слова грубшим друком числить ся подвійно. Передплата і :: :: належитість за інсерати платні у Львові. :: ::

(ТАКОЖ ПРИ БОЛЯХ ЗУБІВ) виявляє Феллєра ростинна есенція-флюід під назвою „Ельза-флюід“ свої прикмети, що успокоюють біль. Болюче лице натирає ся флюідом, опісля наливає ся флюіду на кусник вати і вкладає ся до дїравого зуба, до уха та завязує ся болючий бік твари сухим сукном, після чого зараз дає ся відчути влекшенє болю. Повторований біль зубів дасть ся усунути щоденним чищенєм зубів „Ельза-флюідом“. 12 фляшок сього домашного средства якого можна уживати і в инших случаях висилає всюди оплатно за 6 корон аптикар **E. V. Feller, Stubica, Elsaplatz No. 308 (Kroatien).**

ПОШУКУЮ своєї жени Євдохи Цвигун зі Звиняча, повіт Чортків. Хтоби знав місце її побуту, най дасть ласкаво знати на адресу: Никола Цвигун 2/26 Wach Baons, Braunau in Böhmen. 2—2

Хто з передплатників-селян „Свободи“ хотїв би в своїй рідній українській мові мати щоденно вісти з світа, особливо з війни, най запренумерує

Дїло

:: Передплатники-селяни „Свободи“ ::

мають знижку

і платять

2 Корони місячно.

Марнує гроші

той, хто купує лихі годинники базарові, котрі по короткім вже часї стають ся не до ужитку. Ми радимо радше відразу замовити добрий, тревалий, бездоганно ідучий годинник швайцарський у світовім, експортовім домі годинників: **H. Sutner, Laibach No. 713.** Власна зареєстрована фабрика годинників в Швайцарії уможливляє згаданій світовій фірмі без зарібку посередників доставляти лише добрі і витревалі годинники по низших цінах:

Ч. 410.	Ніклевий, анкер-роскопф годинник . . .	К 4·10
„ 606	Радюм, в ночи світячий год. кишеневий .	„ 8·40
„ 719.	Срібний ремонтоар годинник	„ 7·80
„ 705.	Роскопф-годинник з камінями	„ 5·90
„ 449.	Роскопф-годинник в подвійним плащем	„ 7·20
„ 518.	Плоский ніклевий годинник кавалерський	„ 7·50
„ 865.	Ніклевий ланцушок панцирний	„ 1·00
„ 865	Срібний ланцушок кругло панцирний . .	„ 2·20
„ 865.	Срібний ланцушок 30 ґр. тяжкий	„ 4·40
„ 803	Дамський годинник, зі стали або ніклю .	„ 7·90
„ 1203.	Добрий будильник	„ 3·50
„ 1316.	Гарний годинник маятниковий	„ 10·50
„ 1360	Гарний годинник стінний	„ 4·80
„ 1280.	Радюм будильник в ночи світячий . . .	„ 9·80
„ 422	Ніклевий ланцушок шпортовий короткий	„ 1·75
„ 1459.	Гарний довгий ланцушок з білого металю	„ 2·80

Кождий годинник є як найточнїйше - - - - - - пущений в рух. - - - - - -

Як не подобає ся можна виміняти. **Прегарний катальоґ** даром і оплатно. **Висилка** за посліплатою або за попереднім надісланем грошей.

Власна фабрика годинників в Швайцарії.

Християнський висилковий дім

H. Suttner тільки в Laibach No. 713.

Славний на цїлий світ з достави добрих годинників.

Одиноке добре жерело для проворних покупців.

Матеріяли до календаря „ПРОСВІТИ“ на р. 1917.

З огляду на те, що календар „Просвіти“ на рік 1917 має появити ся значно скорше, ніж се було можливо зробити в сім роцї, проте Товариство „Просвіта“ просить Вп. наших письменників надсилати:

1. Оповіданя, новелї, нариси і т. п. найбільше на пів аркуша друку, зглядно на 450 віршів у два стовпцї (8 сторін друку) теперішного формату календаря.
2. Короткі статї на актуальні теми, ілюстровані по змозї фотоґрафічними знимками або вільноручними рисунками.
3. Фотоґрафії відзначених військовою властю Укр. Січ. Стрільців, а крім сего також жовнїрів які поза У. С. С. служать в армії, осіб, котрі, перед війною визначили ся громадянською дїяльностию, з додатком найважнїйших дат з житя і дїяльности.
4. Військову термінольоґію (зброя, походи, поділ війск, поодинокі частини оружя і т. п.)
5. Фотоґрафічні знимки всего на тепер є актуальне.
6. Самостійні, власноручні рисунки пригожі для календаря.

Приняті твори будуть ремуноровані після принятої товариством норми.

Товариство „Просвіта“

у Львові, Ринок ч. 10.

Феллєра благодїйсний, оживляючий ростинний флюід під назвою

„ELSA-FLUID“

успокоює

біль.

12 фляшок оплатно 6 корон. Аптикар E. V. Feller, Stubica, Elsaplatz Nr. 308. (Kroatien). Більш як 100.000 листів з подяками.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНОГО КРЕДИТУ

„ДНЇСТЕР“

у ЛЬВОВІ

ул. Руська ч. 20.

Телеф. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „ДНЇСТЕР“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цїлю Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Днїстрі“ від більше літ.

Відсотки від вкладок 4 проц.,

без потручення рентового податку.

ВКЛАДКИ

приймає і виплачує Каса Товариства в урядових годинах від 8. до 2. в полудне.

Конто в Поштовій Щадницї 35.327.

Жирове конто в Австро-угорськім Банку.

Щадничі вкладки	К 4,725.000
Власний маєток	„ 649.000
Уділені позички	„ 4,850.000

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

1 6—?

З друкарнї „Дїла“ Львів, Ринок 10. Видавець: „Дїло“, стов. зар. з обм. пор. За редакцію відповідає: Др. Степан Баран.